

„ვამაყობ, რომ უსამართლოდ გაშვებული რამდენიმე პროფესორი დაბრუნდა უნივერსიტეტში“

ნომრის სტუმარია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი ლადო პაპავა

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 5 ივლისი, № 130, 2014.

– ბატონო ლადო, თქვენი მისამართით საკმაოდ სერიოზული ბრალდებები ქვეყნდება პრესაში – პაპავას გადადგომა ყველაზე კარგი გამოსავალია, რადგან მას არ შეუძლია უნივერსიტეტის მართვა და გადარჩენაო. ამაზე რა კომენტარს გააკეთებდით?

– ნამდვილად არანაირ კომენტარს არ გავაკეთებ. როცა, რექტორობაზე, კენჭისყრა გადავწყვიტე, ვიცოდი, რომ ჩემს არჩევანს სხვადასხვა შეფასება მოჰყვებოდა. გააზრებული მქონდა, რაოდენ პასუხსაგებია ეს თანამდებობა და მსგავსი დაპირისპირებისთვის მზად ვარ. ვიცი, თუ რა ვალდებულებები მაქვს აღებული, რა პასუხისმგებლობა მაკისრია, და რა მაქვს გასაკეთებელი.

მეორეც, არიან ადამიანები, რომელთა ნათქვამს ყურადღება არ უნდა მიაქციო. მიმაჩნია, რომ თუ ჩემ ქმედებებს საზოგადოების რაღაც ნაწილი ისე ვერ აღიქვას, როგორც საჭიროა, მაშინ შესაძლოა მე მაქვს დასახვეწი საზოგადოებასთან ურთიერთობის სტილი.

– როცა ქვეყანაში ეპოქალური ცვლილებები მოხდა, უნივერსიტეტს არაფერი დასტყობიაო. დარჩა იგივე ფაკულტეტები, იგივე დეკანები, იგივე ადმინისტრაცია, თანაშემწეებიც კი...

– ამჟამად უნივერსიტეტში იქმნება მეშვიდე – ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტი. ამ მიზნით სოციალურ და პოლიტიკურ

მეცნიერებათა ფაკულტეტს გამოეყოფა ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა საგანმანათლებლო მიმართულება, ხოლო ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტს – განათლების საგანმანათლებლო მიმართულება. გასათვალისწინებელია, რომ ახალი ფაკულტეტის შექმნა ეს არ არის ერთჯერადი აქტი, ეს პროცესია.

რაც შეეხება დეკანების საკითხს, უნდა ითქვას, რომ უმაღლესი განათლების შესახებ კანონის თანახმად ვადებით გარანტირებულია როგორც აკადემიური, ისე ადმინისტრაციული არჩევითი თანამდებობები. ერთ საინტერესო მომენტზე მინდა შევაჩერო მკითხველის ყურადღება: 2013 წლიდან, რაც სახელმწიფო უნივერსიტეტები საჯარო სამართლის იურიდიული პირები გახდნენ, ანუ მას შემდეგ, რაც მე რექტორად ამირჩიეს, რექტორს დეკანის არჩევნებთან შეხება არ აქვს. კანონით, ფაკულტეტის მიერ არჩეულ დეკანთან ისე აფორმებს ხელშეკრულებას უნივერსიტეტი, რექტორის ბრძანება უკვე საჭირო არ არის.

– როგორც ამბობენ, თქვენს რექტორობამდე კონკურსები მთელი რიგი დარღვევებით ტარდებოდა და ეს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროშიც აღიარესო. თქვენ რას იტყვით ამაზე?

– მე ნამდვილად არ გავაკეთებ იმას, რასაც სხვას ვუწუნებდი. არ ვაპირებ არც კანონის დარღვევას და არც ძალისმიერი მეთოდების გამოყენებას. უნივერსიტეტი უნდა დამშვიდდეს! ის უნდა იქცეს სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრად და არა ქიშპობის ბუდედ. ჩემი მიზანია კონსტრუქციული თანამშრომლობა ყველასთან, ვინც ამას ვერ შეძლებს, დავემშვიდობებით.

– თქვენც არაერთხელ აღგინიშნავთ, რომ უნივერსიტეტი პოლიტიზებული იყო. ადამიანური რესურსი თუკი იგივე დარჩა, მაშინ რა შეიცვლებოდა ამ კუთხით?

– მითხარით, რაში გამოიხატება დღეს უნივერსიტეტის პოლიტიზაცია? მაგალითად, მაისში ჩავატარეთ სტუდენტური თვითმმართველობის არჩევნები. ვინმეს გაგიგიათ, რაიმე ხმაური იყო? პირველად ჩატარდა მშვიდად ეს არჩევნები, იმიტომ, რომ პოლიტიზაცია მოიხსნა. ადრე ხმაურით იმიტომ გამოირჩეოდა, რომ სტუდენტების უკან იდგა სხვადასხვა პოლიტიკური ძალა. საერთოდ არ ჩავრეულვარ ამ არჩევნებში, ჩატარდა მშვიდად, რაც, როგორც ჩანს, ვიღაც-

ვიდაცებს არ მოსწონს. თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ უნივერსიტეტში განსხვავებული აზრი არ არსებობს. ღმერთმა დამიფაროს, მე არავის არ ვზღუდავ!

– ჩვენი საუბრის მიუხედავად, მაინც მინდა გკითხოთ: არსებული კანონმდებლობით შეგეძლოთ თუ არა ჩაგეტარებინათ რეორგანიზაცია, რასაც ავტომატურად მოჰყვებოდა კონკურსები?

– არც ერთ კანონში ეს არ წერია. ასეთი კრიტიკა აბსოლუტურად არასერიოზულია. როცა უნივერსიტეტი გახდა საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, კანონში მკაფიოდ ჩაიწერა, რომ ყველა, ვისაც უკავია აკადემიური თანამდებობა, კონკურსის გასვლამდე ხელშეუხებელია.

ძირითადი კონკურსები უნივერსიტეტში მოსალოდნელია 2917–18 წლებში იმისდა მიხედვით, ვინ როდის არის არჩეული 6 წლის ვადით, 4 წლის ვადით.

– გასაგებია. არ ვეხებით უნივერსიტეტის ადამიანურ რესურს, მაგრამ იგეგმება თუ არა არეული ფაკულტეტების დალაგება, სახელმძღვანელოების შეცვლა და სხვა სახის პრობლემების მოგვარება?

– გეთანხმებით, რომ ბევრი ფაკულტეტი მექანიკურადაა გაერთიანებული, თუმცა არის გამართლებული ვარიანტიც. მაგალითად, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი გაერთიანდა ეკონომიკური პროფილის ოთხი ფაკულტეტის შერწყმით, რაც, ჩემი აზრით, აბსოლუტურად სწორი იყო. რაც შეეხება იმ გაერთიანებებს, რომელიც გვაქვს სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა თუ ზუსტ და საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტებზე, არაერთი პროფესორი საკმაოდ სამართლიანად აღნიშნავს, რომ აქ გაერთიანება ხშირად მექანიკურად, ძალდატანებით მოხდა. მე მექანიკურ დაშლას არ ვაპირებ. ჩემს საარჩევნო კონცეფციაში ერთ-ერთ მთავარ მიმართულებათ, მიწერია ფაკულტეტების დაშლა, მაგრამ გავაკეთო იგივე შეცდომით, მექანიკურად? – რა თქმა უნდა, არა.

– რას ელოდებით?

– უნდა მომწიფდეს საკითხი, ანუ უნდა ჩამოყალიბდეს ყოველმხრივ დასაბუთებული აზრი ახალი ფაკულტეტის შესახებ. და რაც მთავარია, ამისათვის უნდა არსებობდეს ფინანსური რესურსი. უნივერსიტეტს დღეს ამ კუთხით საკმაოდ სერიოზული შეზღუდვა აქვს.

აი, სახელმძღვანელოებზე რომ მკითხეთ, ჩვენ მსოფლიოს წამყვან უნივერსიტეტებს მიწოდებული ცოდნის დონით არც თუ იშვიათად ჩამოვრჩებით. ჩვენი კურსდამთავრებულები, სამწუხაროდ, ხშირად საერთაშორისო მოთხოვნებს ვერ აკმაყოფილებენ. როგორ დავძლიოთ ეს ჩამორჩენა? ვაგზავნით სტუდენტებს უცხოეთში, აქტიურად მონაწილეობენ სხვადასხვა პროექტში, მაგრამ ყველას ხომ ვერ ვაგზავნით?! ამიტომ, აქაც რომ შეიცვალოს სიტუაცია და მივუახლოვდეთ საერთაშორისო დონეს, იგივე სახელმძღვანელოებით უნდა ვასწავლოთ, რითაც იღებენ განათლებას წამყვანი უცხოური სასწავლებლების სტუდენტები. როგორ? – უნდა ვთარგმნოთ სახელმძღვანელოები. ორიოდ დღის წინ უკვე შედგა ასეთი პირველი თარგმნილი სახელმძღვანელოს პრეზენტაცია.

– სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი დაფინანსება უნივერსიტეტს არ დასტყობიაო. რას გულისხმობენ თქვენი ოპონენტები?

– მინდა გარკვევით განვაცხადო, რომ უნივერსიტეტს არანაირი დამატებითი დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან არ მიუღია. ჩვენ გვაქვს რამდენიმე წყარო დაფინანსებისა. უმთავრესია ფული, რომელიც შემოაქვს სტუდენტს, და ასევე, გარკვეული მიმართულების ფაკულტეტებზე ბიუჯეტიდან დაფინანსებული სტუდენტების ფული, მაგრამ ეს თანხაც უშუალოდ „ეზმის“ სტუდენტს (მაგალითად, 2013-2014 წლებში გათვალისწინებული იყო ბიუჯეტიდან 100 სტუდენტის დაფინანსება ფიზიკის მიმართულებით, მაგრამ უნივერსიტეტში ჩაირიცხა 80 ახალგაზრდა და ზუსტად ამდენი სტუდენტის დაფინანსება მივიღეთ); ამას გარდა, ჩვენი პროფესორ-მასწავლებლები მონაწილეობენ სხვადასხვა სამეცნიერო გრანტში. ფულს მართალია, უნივერსიტეტი იღებს, მაგრამ ყველას თავისი ”პატრონი” ჰყავს და უნივერსიტეტს არ რჩება ერთი თეთრიც. მოგეხსენებათ, რომ ჩვენთან შემოდიან სამეცნიერო ინსტიტუტები. მათ დასაფინანსებლად საჭირო თანხებს რიცხავენ ჩვენს ბიუჯეტში, მაგრამ ხმარდება ისევ ამ ინსტიტუტებს. მეტიც, ჩვენ საკუთარი მწირი რესურსებით მოვახერხეთ და რამდენიმე სავალალო მდგომარეობაში მყოფი ინსტიტუტი მცირედით მაინც გავარემონტეთ.

ასე რომ, არანაირ სპეციალურ ფინანსურ მხარდაჭერას უნივერსიტეტი არ ღებულობს და არ ვიცი, რაზე არის საუბარი. ისე ერთი რამე მინდა იცოდეს მკითხველმა. მოგეხსენებათ, ქვეყანაში პოპულარულია პრემიების თემა. რაც რექტორი გავხდი, გავაუქმე რექტორის ხელფასზე დანამატიც და პრემიაც.

– რატომ?

– რას ქვია, რატომ? იმიტომ კი არა, რომ ფული არ მჭირდება, ფული ყველას გვჭირდება. იმიტომ, რომ, ეს სტუდენტის მოტანილი ფულია და გარკვეული ზომიერება უნდა გამოიჩინო. რექტორის სარგო მე არ დამიდგენია, მას განსაზღვრავს კანონი – უნივერსიტეტის პროფესორის მაქსიმალურ ხელფასს დამატებული არა უმეტეს 35 პროცენტისა.

– და, მინდა ასეთი აზრიც მოგაწოდოთ, რასაც ბრალდებად გიყენებენ: მივლინებები, კონფერენციები, მოგზაურობები, აი, ეს არის დღეს რექტორის ფუნქცია.

– შეიძლება ყველაფერი გაამასხარაო, თუმცა, თუკი კანონში ჩაიხედავენ, გარკვევით წერია, რომ საერთაშორისო ურთიერთობებში უნივერსიტეტს წარმოადგენს რექტორი. ამიტომ, როდესაც აქ მოდიან სხვა უნივერსიტეტის წარმომადგენლები, მოდიან რექტორთან. ჩვენ გვაქვს ძალიან ხშირი მიწვევები უცხოეთის სხვადასხვა სასწავლებლებიდან, რათა გავაფორმოთ შესაბამისი ხელშეკრულებები. რაც რექტორი ვარ, რამდენიმე ასეთი მოწვევაზე წასვლა გავაუქმე რიგი მიზეზების გამო, მაგრამ ყველას გაუქმება შეუძლებელია. თუ კანონში ცვლილება გაჩნდება და საერთაშორისო ურთიერთობებში რექტორი არ იქნება პირველი პირი, მაშინ სხვას მოუწევს ამ ფუნქციის შესრულება.

– ბატონო ლადო, თქვენც კარგად ხვდებით, რომ ოპონენტები, რომელთა ბრალდებებსაც მე დავეყრდენი, არიან ის კონკურსგარეთ დარჩენილი პროფესორები, რომელნიც, თქვენც აღიარეთ, უსამართლოდ დარჩნენ უნივერსიტეტს მიღმა. რას ეტყვით ამ ადამიანებს და ოდესმე შეიძლება თუ არა აღდგეს მათთვის სამართლიანობა?

– მეც ბევრჯერ მისაუბრია იმ უსამართლობაზე, რომელსაც სჩადიოდნენ ვარდების რევოლუციის ტალღაზე მოსული ”რეფორმატორები”. ეს ყველაფერი ჩვენი ისტორიაა. ახლა გეკითხებით, რომელ სფეროში დამყარდა სამართლიანობა

ჩვენს ქვეყანაში? უნივერსიტეტი ცალკე კუნძული არ არის, ამ ქვეყნის ნაწილია... ამის მიუხედავად, ჩატარდა რამდენიმე კონკურსი უნივერსიტეტში და ზოგიერთი გაშვებული პროფესორი დაბრუნდა, ზოგიერთი კი, სამწუხაროდ, ვერ დაბრუნდა. საკონკურსო კომისიის წევრის მაგივრად რექტორი გადაწყვეტილებას ვერ მიიღებს. პირიქით, მე ვამაყობ, რომ რამდენიმე პროფესორი დაბრუნდა. დასაქმების სხვა ფორმებსაც ვიყენებთ გაშვებული, ღირსეული პროფესორების დასაბრუნებლად. უკაცრავად, მაგრამ უნივერსიტეტი რეზინის არ არის და, ბუნებრივია, ყველა ვერ დაბრუნდება. მე მზად ვარ დიალოგისთვის. ჩემთვის მისაღებია კრიტიკა, რომელიც იქნება საქმიანი. არ იქნება საქმიანი?! – ამისთვისაც მზად ვარ!

– მადლობა, ვრცელი, მაგრამ საინტერესო ინტერვიუსთვის.

ესაუბრა

თეა მოსია